

MAVZU: 1991-YILGI PARLAMENT SAYLOVLARI VA KOALITSION HUKUMATLAR SHAKLLANISHI

Abduraximova Vaziraxon

Annotatsiya

Mazkur maqolada 1991-yildan keyingi Turkiyada shakllangan koalitsion hukumatlar faoliyati, ularning tashkil topish jarayoni, partiyalar o'rtasidagi kuch taqsimoti hamda siyosiy muvozanat muammolari tahlil qilinadi. Shuningdek, Prezident va Bosh vazir o'rtasidagi munosabatlar, siyosiy nizolarni hal etish usullari hamda hukumat barqarorligiga ta'sir etuvchi omillar o'rganiladi. Tadqiqot Turkiya siyosiy tizimining demokratik rivojlanish jarayonida koalitsion boshqaruvning o'rnini yoritishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: koalitsion hukumat, siyosiy tizim, siyosiy barqarorlik, Turkiya Respublikasi, DYP–SHP, siyosiy muzokara, demokratiklashuv.

Kirish

1990-yillar Turkiya siyosiy hayotida koalitsion boshqaruv davri sifatida alohida ahamiyatga ega bo'ldi. Bu davrda partiyalar o'rtasidagi kuch muvozanati, siyosiy raqobat va murosalar mamlakat boshqaruv tizimini shakllantirishda muhim rol o'ynadi. Ayniqsa, 1991-yilgi saylovlardan so'ng tuzilgan DYP–SHP koalitsiyasi demokratiya jarayonining muhim bosqichini ifodaladi. Mazkur mavzuning dolzarbligi Turkiyaning siyosiy tarixida demokratik institutlarning barqarorlashuvi va koalitsion madaniyatning shakllanishini o'rganish zaruratidan kelib chiqadi.

Maqsad va vazifalar

Tadqiqotning maqsadi — 1991-yildan keyingi Turkiyada koalitsion hukumatlarning shakllanishi, faoliyati va siyosiy muvozanat jarayonlarini o'rganishdir. Ushbu maqsadni amalga oshirish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

1. Turkiya siyosiy tizimidagi koalitsion boshqaruv mexanizmlarini tahlil qilish;
2. Prezident, Bosh vazir va siyosiy partiyalar o'rtasidagi munosabatlarni o'rganish;

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th October, 2025

3. Koalitsion hukumatlarda siyosiy nizolar va inqirozlarning sabablari hamda yechimlarini aniqlash;
4. Koalitsion boshqaruvning Turkiya demokratik jarayonlariga ta'sirini baholash.

Metodlar

Tadqiqotda tarixiy-tahliliy, qiyosiy va tizimli yondashuv metodlaridan foydalanildi. Asosiy manbalar sifatida Turkiya Respublikasi Konstitutsiyasi, 3046 va 3056-sonli qonunlar, rasmiy hukumat hujjatlari hamda siyosiy yetakchilar nutqlari tahlil qilindi. Shuningdek, zamonaviy turk va g'arb tadqiqotchilarining ilmiy ishlari asosida koalitsion boshqaruvning siyosiy va institutsional jihatlari o'rganildi.

Turkiyada hukumat tuzilishida bo'lgani kabi, koalitsion boshqaruvga oid aniq qoidalar yoki institutlar mavjud emas. Biroq hukumat siyosatini ishlab chiqish va amalga oshirish uchun asosiy institut Bosh vazir boshchiligidagi Vazirlar Mahkamasidir. Vazirlar Mahkamasi faoliyatining huquqiy asoslari 1982-yilgi Konstitutsiyaga muvofiq ravishda, "Vazirliklarni tashkil etish to'g'risida"gi 3046-sonli qonun hamda "Bosh vazirlik to'g'risida"gi 3056-sonli qonun orqali belgilab berilgan. Vaqt o'tishi bilan Bosh vazirlikning vakolatlari va salohiyatlari mustahkamlanib, kengaydi. Shuningdek, vazirliklarni Bosh vazirlik tasarrufiga beruvchi qo'shimcha modda ham kiritildi. Boshqaruvning ushbu xususiyatlariga qo'shimcha ravishda, ijroiya hokimiyatining rahbari sifatida Prezident qonun ijodkorligiga nisbatan veto huquqiga ega edi.

1990-yillarda koalitsion boshqaruvning uchta muhim jihati mavjud edi: bosh vazir va prezident o'rtasidagi munosabatlar, koalitsiya protokollarining tabiati hamda hukumatdagi yirik va kichik hamkor partiyalar o'rtasidagi munosabatlar. Birinchi jihatga kelsak, hukumat va prezident o'rtasidagi murakkab munosabatlar hukumatlarning faoliyatiga nisbatan cheklangan ta'sir ko'rsatdi. Bu ta'sir asosan qonun loyihalarini veto qilish va ularni parlament qayta ko'rib chiqishi uchun qaytarish shaklida namoyon bo'ldi. Masalan, 1992-yilda Turg'ut O'zal DYP-SHP koalitsiyasining bir qator qonun loyihalarini to'sib qo'ydi¹. Demirel ham ayrim qonun loyihalarini qaytargan edi, biroq bu davrda o'zining sezilarli izini qoldirgan

¹ Arcayürek, C. (2000). Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü. Ankara: Bilgi Yayınevi.

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th October, 2025

shaxs Ahmet Nejdet Sezer bo'ldi. U ko'plab qonun loyihalarini parlament qayta ko'rib chiqishi uchun qaytargan va DSP–MHP–ANAP koalitsion hukumatiga nisbatan keskin munosabatda bo'lgan². Shuni alohida ta'kidlash joizki, qaytarilgan qonun loyihalarining boshqaruv jarayoniga ta'siri cheklangan edi, chunki parlament ularni ikkinchi marotaba qayta ko'rib chiqmasdan ham qonun sifatida qabul qilish huquqiga ega edi.

7Koalitsion hukumatlarning ikkinchi jihati koalitsiya protokollariga taalluqli edi. Ikkinchi jahon urushi tugaganidan 1990-yillarning oxirigacha Yevropada koalitsion kelishuvlarning yarmidan ko'pi yozma bitimlar shaklida rasmiylashtirilgan, bunday hujjatlarga ega bo'lmagan davlatlar esa ularni joriy etgan edi³. Turkiya esa har doim yozma protokollarga ega bo'lgan kam sonli davlatlardan biri bo'lib kelgan. Biroq koalitsiya protokollarini ko'zdan kechirish va tahlil qilish bu hujjatlarning ishonchliligi, haqiqiyliigi va dolzarbligi borasida savollarni yuzaga keltiradi. Xususan, mazkur hujjatlar TBMM rasmiy veb-saytida jamoatchilik uchun ochiq bo'lsa-da, ular partiyalar tomonidan dastlab ishlab chiqilgan asl hujjatlar bo'lmashligi mumkin. Suhbatlar va memuarlar hamda matbuot kabi ikkilamchi manbalarda koalitsiya kelishuvlaridagi ayrim qoidalar va moddalarga ishora qilingan bo'lsa-da, protokollarning ommaviy versiyalarida ular mavjud emas. Masalan, DSP–MHP–ANAP hukumatiga oid ANAP va DSP vakillari bilan o'tkazilgan suhbatlarda qayd etilishicha, ANAP Qishloq xo'jaligi va qishloq ishlari vazirligini DSPga topshirishga majbur bo'lgan, biroq shartga ko'ra qishloq ishlari bo'limi bir yil ichida tugatilishi va viloyat hokimiyatiga o'tkazilishi kerak edi. Bundan tashqari, davlat vazirliklarining vakolat sohalari hech bir protokolda izohlanmagan. Yanada muhimrog'i, bir vazir ochiqchasiga shuni tan olganki, DSP–MHP–ANAP hukumatining koalitsiya protokoli ikki xil versiyada bo'lgan va unda portfollarning taqsimoti partiyalarning parlamentdagi kuch nisbatlari o'zgargan taqdirda ham butun muddat davomida doimiy bo'lib qolishi belgilangan edi. Ushbu jihatlarni inobatga olgan holda, koalitsion boshqaruvni yozma hujjatlardan ko'ra amaliy tajribalar va amaliyotlar asosida muhokama qilish qulayroqdir. Bu esa

² Ahmad, F. (1993). The Making of Modern Turkey. London: Routledge.

³ Müller, W. C. and Strøm, Kaare (eds.). (2003). Coalition Governments in Western Europe. Comparative Politics. Oxford: Oxford University Press.

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th October, 2025

masalani hukumatdagi yirik va kichik partiyalar o'rtasidagi munosabatlarga olib keladi. Empirik dalillar shuni ko'rsatadiki, hukumat tuzishda yetakchilik qilgan partiyalar lavozimlar va siyosiy imtiyozlarni qo'lga kiritishda ma'lum ustunliklarga ega bo'ladi⁴. Shundan kelib chiqib, ularning nisbatan katta ta'sir kuchiga ega ekanini taxmin qilish mumkin. Shu sababli, ular qonunchilik va hukumat siyosatini belgilash masalalarida hukumatda ustun mavqega ega bo'lishi kutiladi. 1990-yillardagi Turkiya koalitsion hukumatlarida ham xuddi shunday holat kuzatilgan. Umuman olganda, hukumat tarkibidagi partiyalar o'rtasida tafovut paydo bo'lgan hollarda, yirik partiya odatda o'z siyosiy yo'nalishlarini amalga oshirishga intilgan. Misollar shuni ko'rsatadiki, yirik partiya ijroiyy farmoyish orqali biror ishni amalga oshira oladigan vaziyatlarda kichik hamkor bilan maslahatlashishga ham hojat sezmagani. Masalan, DYP bunday strategiyadan I.DYP-SHP hukumatida foydalangan⁵. Hukumat mafkuraviy jihatdan uyg'un bo'lmagan hollarda va yirik partiya ijroiyy farmoyishlar orqali qarorlarni amalga oshira olmagan vaziyatlarda, ba'zan boshqa partiyaning parlamentdagi qo'lloviga murojaat qilgan. Masalan, DYP ayrim qonunlar bo'yicha SHPning qarshiligini chetlab o'tish hamda SHPning qonun loyihalarini oldini olish uchun ANAPning yordamiga tayanib kelgan⁶. Bundan tashqari, yirik partiya kichik partiya bilan maslahatlashishi zarur bo'lgan vaziyatlarda, odatda masalani boshqa partiyaning tegishli vaziri bilan emas, balki bevosita uning yetakchisi bilan muzokara qilishni afzal ko'rgan. Yana bir nuqtai nazardan qaralganda, yirik partiyaning xatti-harakati partiya yetakchilarining shaxsiy fazilatlar va ular o'rtasidagi shaxsiy munosabatlarga ham bog'liq bo'lgan. Masalan, Demirel va İnönü siyosiy masalalarda tez-tez maslahatlashib turgan bo'lsa, Çiller SHP/CHP yetakchilari va vazirlari tomonidan qiyin muloqot qilinadigan hamda qarorlarni mustaqil ravishda qabul qiladigan rahbar sifatida tanilgan. Çiller boshchiligidagi II.DYP-SHP va DYP-CHP hukumatlarida SHP/CHP vazirlari hattoki Çiller Suriya hududiga transchegaraviy harbiy operatsiya rejalashtirganida ham bundan xabardor qilinmaganidan shikoyat qilganlar. Xuddi shunday aloqa

⁴ Ansolabehere, S., Snyder, J. M., Strauss, A. B., and Ting, M. M. (2005). "Voting Weights and Formateur Advantages in the Formation of Coalition Governments", *American Journal of Political Science*, 49(3), pp. 550-563.

⁵ Heper, M. and Başkan, F. (2001). "The Politics of Coalition Government in Turkey/ 1961-1999: Toward a Paradigmatic Change?", *International Journal of Turkish Studies*, 7, pp. 68-89.

⁶ Saybaşılı, K. (1995). DYP-SHP Koalitsiyonu'nun Üç Yılı. İstanbul: Bağlam Yayınları.

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th October, 2025

muammolari ANAP–DSP–DTP hamda DSP–MHP–ANAP hukumatlarida ham qayd etilgan⁷.

Kichik partiyalar o‘zlarini Vazirlar Mahkamasi orqali ilgari surish uchun turli strategiyalar ishlab chiqishga harakat qilganlar. SHP bu strategiyada o‘zining birinchi DYP bilan tuzgan hukumatida muvaffaqiyat qozondi, bunga Demirel va İnönü o‘rtasidagi yaxshi munosabatlar hamda o‘z nazoratidagi vazirlar orqali siyosatlarni muvofiqlashtirish urinishlari yordam berdi. SHPning mahalliy saylovlardagi muvaffaqiyati ham uning savdolashuv kuchini oshirgan bo‘lishi mumkin. Biroq SHP/CHP mahalliy darajada o‘z kuchini yo‘qota boshlagach va 1992-yil o‘rtalarida partiya rahbariyatida o‘zgarishlar yuz bergach, u boshqa strategiyani qo‘lladi. U katta hamkorni ma’lum qonun loyihalariga o‘zgartirishlar kiritishga ko‘ndirishga urinib, buning evaziga o‘z qo‘llab-quvvatlashini taklif qilgan. Bu usul xususiylashtirish masalalariga oid muzokarlarda keng qo‘llangan. Boshqa hollarda esa ikki qonun loyihasining bir vaqtda ovozga qo‘yilishi bo‘yicha muzokara qilgan. Masalan, xususiylashtirishni demokratlashtirish paketi bilan bog‘lab, agar DYP deputatlari qonun qabul qilinishini xohlasalar, SHP loyihasini ham qabul qilishlari kerak bo‘lishini ta’minlashga intilgan. DSP ham xuddi shunday strategiyani ANAP–DSP–DTP hukumatida qo‘llagan. ANAP esa, o‘z navbatida, DSP–MHP–ANAP hukumatida DSPning muhim koordinatori Hüsamettin Özkan bilan shaxsiy aloqalardan foydalanishga harakat qilgan. Kichik partiya boshqa strategiyani ishlab chiqa olmagan hollarda, o‘z iste’fosini tahdid sifatida ilgari surgan va bu strategiya tashqi imkoniyatlar mavjud bo‘lmagan vaziyatlarda, masalan, II.DYP–SHP, DYP–CHP hamda ANAP–DSP–DTP hukumatlarida samarali bo‘lgan. Hukumat tarkibidagi yirik va kichik partiyalar o‘rtasidagi munosabatlarning mohiyatini qisman bosh vazirning institutsional vakolatlari asosida tushuntirish mumkin⁸. Irlandiya va Niderlandiyaning qiyosiy tahlilida Andeweg va Timmermans⁹ shuni aniqlagan ediki, kabinet ichki muhiti yirik partiya

⁷ Tutar, H. (2006). Türk Siyasetinde Sancılı Yıllar. İstanbul: Bizim Kitaplar.

⁸ Andeweg, R. A., and Timmermans, A. (2003), “Conflict Management in Coalition Government”. In K. Strøm, W. C. Müller, and T. Bergman (eds.), *Cabinets and Coalition Bargaining: The Democratic Life-Cycle in Western Europe*. Oxford: Oxford University Press, pp. 269-300.

⁹ Andeweg, R. A., and Timmermans, A. (2003), “Conflict Management in Coalition Government”. In K. Strøm, W. C. Müller, and T. Bergman (eds.), *Cabinets and Coalition Bargaining: The Democratic Life-Cycle in Western Europe*. Oxford: Oxford University Press, pp. 269-300.

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th October, 2025

foydasiga ogʻgan. Xuddi shu mantiqni mazkur davrdagi turk partiyalarining xatti-harakatlarini tushuntirish uchun ham qoʻllash mumkin, chunki Bosh vazirlik va vazirliklarga oid 3046 hamda 3056-sonli qonunlar vazirlarni Bosh vazirga boʻysundirish orqali Bosh vazirning kabinetdagi mavqeini mustahkamlagan edi.

Inqiroz va nizolarni boshqarish mexanizmlari koalitsion boshqaruvning yana bir muhim oʻlchovini tashkil etardi. 1990-yillardagi hukumatlarda uchta asosiy turdagi inqiroz keng tarqalgan edi. Birinchi turdagi inqiroz mafkuraviy jihatdan uzoq boʻlgan partiyalar tomonidan tuzilgan hukumatlarda, ayrim qonunchilik tashabbuslari boshi berk koʻchaga kirib qolganda yuzaga kelgan. Masalan, II.DYP–SHP va DYP–CHP hukumatlarida xususiylashtirish hamda terrorga oid qonunlarning qamrovi asosiy qarama-qarshilik manbai boʻlgan. Avval Karayalchin, soʻng Baykal ushbu qonunlarni mafkuraviy sabablarga koʻra qoʻllab-quvvatlashdan bosh tortgan. Yevropa Ittifoqiga moslashtirish islohotlari DSP–MHP–ANAP hukumatida MHPning toʻsqinligi sababli muammoga aylangan. Shunga qaramay, mazkur hukumatni eng katta sinovga duchor qilgan inqiroz PKK yetakchisiga sud tomonidan chiqarilgan oʻlim jazosi hukmini ijro etish borasidagi bahs edi¹⁰. Ikkinchi va koʻproq uchraydigan inqiroz hukumat qarorlari va byurokratik tayinlovlarni imzolash jarayonida, masalan, II.DYP–SHP, DYP–CHP, ANAP–DYP, RP–DYP va ANAP–DSP–DTP hukumatlarida yuz bergan. Suhbatlarda ushbu inqiroz koʻpincha homiylik imtiyozlariga erishish masalasi bilan bogʻlangan. Shu munosabat bilan, DYP va ANAP kabi ayrim partiyalar davlat sektoridagi muhim byurokratik lavozimlarga oʻz qarindoshlari yoki ochiqdan-ochiq tarafdorlarini tayinlashga harakat qilganlar. Soʻnggi yirik hukumat inqirozi korrupsiya masalasi boʻldi. RP doimiy ravishda DYP yetakchisiga qarshi ishonchsizlik votumlarini kiritib bordi va ANAP yetakchisi oʻz partiyasi guruhini ovoz berishda erkin qoldirdi, bu esa ANAP–DYP hukumatida hukumat inqiroziga aylanib ketdi¹¹. Boshqa tomondan, 1990-yillarning ikkinchi yarmida nafaqat DTP, balki MHP tomonidan ham ANAP deputatlari va partiya yetakchilariga qarshi korrupsiya ayblovlari ilgari surildi. Inqirozning umumiy koʻrinishi shuni koʻrsatadiki, sayloviiy manfaatlar partiyalarini

¹⁰ Akar, R. and Dündar, C. (2008). Ecevit ve Gizli Arşivi. Ankara: Dmge Kitabevi.

¹¹ Öke, K., Tirali, E. and Akın, R. (2002). Küreselleşme Sürecindeki Türkiye’de DYP’nin Kimlik, Söylem ve Siyaseti. Ankara: Doğru Yol Partisi Yayınları.

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th October, 2025

mafkuraviy jihatdan uzoq bo'lgan hamkorlarga yuzlanishga majbur qilgan va shu sababli inqirozlarning bir qismi partiya tizimidan ildiz olgan. Inqirozlarning ikkinchi tomoni esa siyosiy tizimdan kelib chiqqan, chunki ushbu davrda korrupsiya ayblovlari siyosiy kun tartibini egallab olgan edi.

Avval ta'kidlanganidek, koalitsion hukumatlar o'z tashkil topganidan tortib tugatilishigacha doimiy muzokaralar jarayonini o'z ichiga oladi. Turli inqirozlarning yuzaga kelgani koalitsiyalar tabiatidan beqaror degani emas edi. Aslida, ko'pchilik partiyalardan tuzilgan hukumatlar ham parlamentda turli xil inqirozlarga duch kelgan, faqat ularning turi boshqacha bo'lgan. Koalitsion hukumatlar odatda nizolarini hal qilish uchun muayyan mexanizmlarni ishlab chiqqan. Ushbu davrda Turkiyadagi hukumatlar tomonidan qo'llangan asosiy mexanizm muhim muvofiqlashtiruvchilar va ichki kabinetlarga tayanishga asoslangan edi. Masalan, SHPdan Hikmet Çetin va DYPdan Cavit Çağlar ikki deputat bo'lib, ular partiyalar o'rtasida ma'lum darajada muvofiqlikni saqlashga harakat qilgan. U nafaqat hukumat tuzish jarayonidagi roli bilan, balki DSP a'zo bo'lgan hukumatlarda asosiy muvofiqlashtiruvchi sifatida ham ko'rilgan¹². Bir suhbatda sobiq Qurilish vaziri Koray Aydın ta'kidlaganidek, har safar inqiroz yuzaga kelganda, odatda Özkan rahbarligida muammoga xos komissiya tuzilgan¹³.

1991–1995 yillar oralig'ida, DYP va SHP/CHP o'rtasidagi hukumatlarda, DYPning deputatlari soni SHP/CHPnikidan ikki baravar ko'p edi: I. DYP-SHP hukumatida DYPning 178, SHPning esa 88 a'zosi parlamentda bo'lgan. II. DYP-SHP hukumatida esa DYPning o'rindiqlari 181 taga ko'tarilgan, SHPning o'rindiqlari esa 54 taga tushgan. CHP qayta ochilgach, SHP deputatlarining CHPga o'tishi bilan hukumat partiyalarining o'rindiqlari nisbati uch baravar oshgan. SHPning vazirliklar soni parlamentdagi kuchidan nisbatan yuqori bo'lgan. Biroq, DYP uchun boshqa mavjud vaqti-vaqtida koalitsiya hamkorlari yo'q edi. ANAP hali ham DYP ichida 12-sentabr rejimining vakili sifatida qaralgan, va DYP bilan SHP/CHP o'rtasidagi boshqaruv muammolari hali muammoga aylanish darajasiga yetmagan va DYPni ANAP variantini qayta ko'rib chiqishga majbur qilmagan, kamchiliklariga qaramay.

¹² Tosun, T. (2003). Siyasette Yeniden Mevzilenmeler: Liberal Sosyal Sentez, Muhafazakar Demokrat Sentez Ekseninde 3 Kasım 2002 Seçimleri. İstanbul: Bûke Kitapları.

¹³ Akar, R. and Dündar, C. (2008). Ecevit ve Gizli Arşivi. Ankara: Dmge Kitabevi.

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th October, 2025

ANAP va DYP, shuningdek RP va DYP o'rtasidagi hukumatlarda esa proporsionallik normasi katta yoki kichik darajada saqlangan. Ushbu davrda uch partiyaning ham hukumatni shakllantirish imkoniyati mavjud bo'lib, har biri o'xshash muzokara kuchiga ega bo'lgan va bu vazirliklar taqsimotiga aks etgan. ANAP-DSP-DTP hukumatida, kichik DTP partiyasi juda qo'llab-quvvatlangan, chunki ANAP va DSP parlament ko'pchiligini ta'minlay olmagan, ular faqat CHPni tashqi qo'llab-quvvatlashga ishontira olgan va bu DTPni muzokaralarda muhim aktorga aylantirgan. 1999-yilgi saylovlardan keyingi yagona koalitsiya hukumatida esa ANAP vazirlik taqsimotida nisbatsiz foyda olgan, bu asosan MHP hisobiga bo'lib, ehtimol millatchi partiyaning muzokara guruhining tajribasizligi natijasi bo'lgan.

Xulosa

1990-yillardagi Turkiya tajribasi koalitsion boshqaruvning nafaqat siyosiy beqarorlik manbai, balki demokratik murosaning amaliy shakli sifatida qaralishi mumkinligini ko'rsatadi. Turli mafkuraviy partiyalar o'rtasidagi kelishuv va muzokaralar mamlakatda demokratik institutlarning rivojlanishiga xizmat qilgan. Natijada Turkiyada siyosiy madaniyat, hamkorlik va mas'uliyatli boshqaruv tamoyillari mustahkamlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Arcayürek, C. (2000). Bekleyen Adamın Gerçekleşen Düşü. Ankara: Bilgi Yayınevi.
2. Ahmad, F. (1993). The Making of Modern Turkey. London: Routledge.
3. Müller, W. C. and Strøm, Kaare (eds.). (2003). Coalition Governments in 4. Western Europe. Comparative Politics. Oxford: Oxford University Press.
5. Ansolabehere, S., Snyder, J. M., Strauss, A. B., and Ting, M. M. (2005). "Voting Weights and Formateur Advantages in the Formation of Coalition Governments", American Journal of Political Science, 49(3)
6. Heper, M. and Başkan, F. (2001). "The Politics of Coalition Government in Turkey/ 1961-1999: Toward a Paradigmatic Change?", International Journal of Turkish Studies,

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th October, 2025

7. Saybaşıllı, K. (1995). DYP-SHP Koalisyonu'nun Üç Yılı. İstanbul: Bağlam Yayınları.
8. Tutar, H. (2006). Türk Siyasetinde Sancılı Yıllar. İstanbul: Bizim Kitaplar.
9. Andeweg, R. A., and Timmermans, A. (2003), "Conflict Management in Coalition Government". In K. Strøm, W. C. Müller, and T. Bergman (eds.), Cabinets and Coalition Bargaining: The Democratic Life-Cycle in Western Europe. Oxford: Oxford University Press,
10. Akar, R. and Dünder, C. (2008). Ecevit ve Gizli Arşivi. Ankara: Dmge Kitabevi.
11. Öke, K., Tirali, E. and Akın, R. (2002). Küreselleşme Sürecindeki Türkiye'de DYP'nin Kimlik, Söylem ve Siyaseti. Ankara: Doğru Yol Partisi Yayınları.
12. Tosun, T. (2003). Siyasette Yeniden Mevzilenmeler: Liberal Sosyal Sentez, Muhafazakar Demokrat Sentez Ekseninde 3 Kasım 2002 Seçimleri. İstanbul: Buke Kitapları.